

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИП. МЕСЕЧНО
ОД ЈЕДНОГА ВРОЈА 0.40 ДИП.
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИП. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ђирић.

Број 130

ПЕТАК 19 АПРИЛА 1891

Година I

99 САСТАНАК

19 Марта 1891 године у Београду.

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Ранко Петровић

(НАСТАВАК)

Народној Скупштини

Због домаћих нужних послова потребно ми је десет дана одсуства.

За то молим Народну Скупштину да ми изволи дозволити тражено одсуство, које се има рачунати од 20 т. м.

19 марта 1891 год.
Београду

Милан В. Поповић
посланик.

Председник — Одобрава ли Скупштина одсуство г. Милану Поповићу? (Одобрава).

Секретар чита:

Народној Скупштини

БЕОГРАД.

Молим Скупштину за 7 дана одсуства.

Вукчевић
посланик.

Председник — Одобрава ли Скупштина одсуство др. Вукчевићу? (Одобрава).

Секретар чита:

Народној Скупштини

Молим Народну Скупштину да ми изволи одобрити десетодневно одсуство.

18 марта 1891 год.
у Београду.

Л. Лазаревић
НАР. ПОСЛАНИК.

Председник — Одобрава ли Скупштина одсуство г. Луки Лазаревићу? (Одобрава).

Изволте чути једну интерпелацију на г. министра финансије.

Секретар чита:

Интерпелација

НА

Господина министра финансије

Закон о монополу дувана, који је прошла ванредна Народна Скупштина донела, ступио је у живот 14 марта прошле године и 14 овог месеца прошла је година дана, како је овај закон ступио у живот.

Овим законом, а на име чланом 205 наређено је: да се сви странци морају отпустити из нашег монопола за годину дана од кад овај закон у живот ступи, сем главнога књиговође Редовига за кога је у закон ушла нарочита одредба, да остане дотле, док се не нађе спреман Србин да га смени.

И поред овог оваковог јасног законског наређења, управа монопола дувана држи у служби и данас ове странце и стране поданике: Виталиса Јурковића, Димитрија Первани, Франца Лоренца, Бернанта, Јозефа Кржулека, Никоду Костића, Исидора Вујаћа, Васу Вучковића, Ђуру Животића, Јозефа Кронеге, Франца Штраснера, Мијаила Дуњера, Кликића, Ристова, Жунића, Мацаревића и друге.

Овим и оваквим поступком, што ове странце управа монопола и данас у служби држи, управник г. Пачу, који ове чиновнике прима и отпушта гази поменути закон, за вршење кога г. министар финансије одговоран је.

Према овоме узимамо слободу упитати г. министра финансије, да изволи одговорити:

1. Зашто до сад нису сви странци и страни поданици из монопола дувана отпуштени и замењени српским грађанима, који све државне терете, као грађани и војници у овој земљи носе.

2. Је ли са овим, што ово до сада није извршено, погажен закон и ко је за то крив?

3. Сматра ли г. министар управника монопола дувана г. Пачуа, да је њега непогрешив као што је и непокретан, и да ли за њега вреде земаљски закони када их овако очигледно не ферма и гази, и хоће ли га и даље трпети, да и ово буде други митрополит?

18. марта 1891. год.
у Београду

ИНТЕРПЕЛАНТИ, НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ:

Радисав Митровић, Ранко В. Тајсић.

Председник — Ова интерпелација упућује се надлежном министру да на њу у одређеном року одговори.

Изволте чути једну интерпелацију на г. министра војног.

Секретар чита:

Интерпелација

на

Г. Министра Војног.

Више пута писато је у разним листовима о злостављању војника по касарнама и нечовечном поступању с њима од стране њихових старешина, а пре кратког времена нишки лист „Слобода“ донео је белешку, да је један подофицир тукао једног војника толико, да је одмах одиет у болницу и сутра дан умро! Сад опет лист „Таково“ у свему 18 броју од ове године, који прилажемо, а у чланку: „Како је у касарни“, насликао је најприм бојама, како се војници злостављају, како се код њих убија вера, морал, слаби слободан дух и од њих праве прави робови!

Поред овога, што се по разним листовима о овом мучењу војника пише, и ми са свим поуздано знамо с друге стране и тврдимо, да се заиста с војницима нечовечно и непаметно поступа од њихових старешина, а нарочито нижих чиновна, који као да налазе неко уживање у мучењу војника, а да су за ово криви на првом месту официри, који су са војницима само на вежбању, а у касарни остављају војнике на милост и немилост подофицирима без икаквог свога надзора.

Кад ове и овакове немиле појаве избијају на јавност, онда крајње је време да се ово зло лечи и да касарна буде права школа за војничка знања и за буђење јуначког и патриотског духа код младих, који у исту долазе, а не све друго, само не то што треба да буде каква данас изгледа. Ово нас приморава, да у најбољој намери, да се ово зло једном прекрати, упутимо ову интерпелацију господину министру и умолимо га да изволи одговорити:

1. Је ли гос. министру познато за овакове случајеве злостављања војника по касарнама?

2. Је ли г. министар вољан по поменутих белешкама а и другим доставама које су му учињене, наредити најстрожију истрагу преко нарочито изаслатих официра аудитора и кривце казнити?

3. Хоће ли гос. министар учинити све што треба, да се хрђаво понашање са војницима и њихово злостављање прекине?

16 марта 1891 год.

у Београду

ИНТЕРПЕЛАНТИ:

Ранко В. Тајсић, Радисав Митровић, Тома Војичић, Живко Малоцарац.

Председник — Интерпелација ова упућује се г. министру војном, који ће бити дужан да што у краћем року на њу одговори.

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду продужење претреса о изменама и допунама у закону о непосредној порези. На реду је члан 53.

Известилац Риста Поповић прочита 53 члан нов. Измена новог чл. састоји се у овоме. До сад су плаћали допуњујуће порезе сопственици имања по 5%, а кирајнице закупници 16%. Ми смо нашли да тај проценат није праведан и изменили смо овако да сопственици механа плате више, а закупци мање него што су до сад плаћали. Као што рекох сопственици имања плаћали су 5% а закупници 16% што износи свега 21%. Ми смо свели ту цифру свега на 16% и поделили је тако да и сопственици имања плаћају 8% а такође и закупници 8%, дакле нешто смо подигли проценат сопственицима имања, а нешто смо смањили онима који узимају под закуп механе. (Врло добро).

Тривун Милојевић — У новом члану 53 вели се: „Допуњујући порез плаћају кафеције, механције гостионичари и њима подобни“, и т. д. Ја бих предложио, да се само реч механције изостави, а ево равлога. Прво, господо, то треба држим да се усвоји, ако водимо рачуна о томе кога механције примају, који сталеж долази у механе. Друго долајте томе да механције стоје увек на расположењу држави; било да је мобилизација, било да је вежбање регрута, механције

морају да повуку. По селима, а то сам имао прилике да видим и овде у Београду, зађе жандарм од механе до механе и само каже ти ћеш примити толико и толико војника, и он мора да прими. Тако исто, ако је логоровање механција мора да прими које без икакве плате. Они су просто били осуђени до сада а биће и од сада. У плаћању порезе изједначени су са гостионичарима, а међутим у гостионице као Париз и Имперјал не смете ни једног војника одвести за то што ту долази интелегенција. Ето за то бих ја бих мишљења, да се реч механције изостави, јер није право све на њих ударати, као да су пасторци.

Потпредседник — Пошто више нико не тражи реч, стављам на гласање. Ко је за то, да се чл. 53 прими по предлогу нека изволи седети, а ко је противан нека устане? (Сви седе).

Објављујем да је чл. 53 усвојен.

Известилац прочита 54 чл. нов.

Потпредседник — Прима ли Скупштина члан 54? (Прима).

Известилац прочита: да чл. 50 постаје чл. 55 а за тим прочита нов чл. 56.

Потпредседник — Усваја ли Скупштина члан 56? (Усваја).

Известилац чита чл. 57 нов: Умни раденици деле се у две групе, и прочита први ред прве групе.

Потпредседник — Стављам на гласање, ко је за то, да се усвоји први ред прве групе, нека изволи седети, а ко је противан нека устане? (Сви седе).

Објављујем да је усвојен први ред прве групе.

Известилац прочита други ред прве групе.

Алекса Ратарца — По члану 51 закона о порези, који је до сада био, порез је био распоређен овако. На плате до 1000 динара плаћали су 1 од сто, до 8000 динара 2 од сто а преко 8000 3 од сто.

Сад се овако предлаже:

до 1000 динара	1,5
од 1001 до 1500	1,6
од 1501 до 2000	1,7
од 2001 до 2500	1,8
од 2501 до 3000	1,9
од 3001 до 3500	2

У ту класу од 2500 до 3000 долазе готово већина чиновника. Ту долазе капетани прве и друге класе у војсци, ту долазе средње судије, дакле готово више од пола чиновника. Према овој ствари дакле они би плаћали мање него што су до сада плаћали, а тек они који почињу са платом 700 талира плаћали би онолико исто као што су и до сад плаћали; овим изменама иде се на то да сви сталежи чиновнички плаћају мало више него што су до сада плаћали. Према овоме како се предлаже ја држим да неће бити право, да оптеретимо поручнике и потпоручнике и друге мање чиновнике, а капетанима прве класе и професорима да још смањимо порез. С тога ја бих предложио овакове стопе:

до 1000 динара	1,5%
од 1001 „ 1500	1,8%
„ 1501 „ 2000	2.
„ 2001 „ 2500	2,2
„ 2501 „ 3000	2,5
„ 3001 „ 3500	2,8
„ 3501 „ 4000	3,2
„ 4001 „ 5000	3,5

а остало даље да остане као што је. Молим ако има 10 посланика да потпомогну мој предлог. (Потпомажу га).

Известилац — Ја мислим да је предлог г. Ратарца са свим умесан, јер заиста и нехотице се поткрала погрешка, те су чиновници овога реда, који су плаћали по извесној скали порез, са овом изменом, која се предлаже, у место да плаћају више сада им се смањује. С тога ја примаћу предлог г. Ратарца.

Тривун Милојевић — Кад је већ примљен предлог г. Ратарца ја немам много шта да кажем, а нарочито и с тога, кад га је и г. извештач примио. Али ипак да напоменем ово:

Мени се чини, господо, да опет нису довољно оптерећени порезом они чиновници, који имају велике плате а мањи јесу и преко више. Ја држим, господо, да су за Србију велике плате 6—7000 дин. Ја се сећам врло добро ми смо 1876 предлагали да плате не буду тако велике, али кад се то није учинило, онда мени се чини да би боља била скала г. Ранка Тајсића за ове веће плате, но што предлаже одборска већина, овим ћемо једном руком дати, а другом што је преко вишно узети. Једино што би се могло у скали Ранковој изменити, да не буде скала већа од 8%, јер људи, који имају преко 12000 дин. плате врло је мало и тиме се ништа не помаже, но само бајаги да звони мало. Дакле ја бих био односно већих чиновничких плата за одвојено мишљење Ранка Тајсића.

Ранко Тајсић — Као год што сам јуче, кад сам бранио моје одвојено мишљење код пореза на капитале, навео разлоге, ти ми разлози остају и сад начелно и код овога члана, а ти су ови: Што је земља наша у рђавом финансијском стању, што се на земљоделца више ударити не може и што је дефицит ту, који се мора попуњити и што су нарочито државници за исти криви а не народ, и тако се и од њих сигурни плата дефицит покривати мора, и онда морамо тражити сигурне изворе, који су основани на правди, а и да су само ти извори сигурни.

Полазећи с тога гледишта, ја сам и овде код овога члана за одвојено мишљење о порези на плате чиновника и пензионера, и у опште на плате чиновника. Моје одвојено мишљење имате штампано у рукамама. У том одвојеном мишљењу има једна исправка да се учини, овде где стоји 5% треба да стоји 1.50%. Што сам подигао стопу порезе на плату чиновника разлог је овај и као први: што како сам постао народни посланик, па још у оно срећно доба, тражио сам да смањим плате и пензије чиновника, па и поред свега рада нису ми дали то извршити: најпре с тога, што посланици нису имали право потпомагања — пола законодавства, већ нешто привидно, па пошто се дугом борбом и велике плате и непотребне установе прилично расклимаше и паду нагеше. — онда долази нов Устав и на најнеправеднији начин утврђују сваком чиновнику ма којим путем стечена права на плате. Дакле и сада већина не да плате смањити ником ни непотребна звања укинути. Други ми је разлог био овај. Чиновничке плате, то су најсигурнији доходак, који неподлежи никаквом елементарном случају, управо то је плод, — већина — коју не може да убије ни град ни киша, суша ни филуксера па ни гусеница. И кад би ове плате остале, без урезања порезе дошло би време, кад би оне појеле народ; но да се не би дошло до тога времена, ја сам предложено ову стопу, и молио бих Скупштину, да је прими; а предлог одборске већине да одбади. Ја сам начинио једно упоређење, од куда сам ову стопу извео, и молио бих Скупштину, да га чује, јер сам ту срачунао доходак земљоделски, занатлијски и чиновнички; ту сам упоредио њихове зараде и фактичке приходе, па, што се тиче чиновник, нашао сам да они овако, према мојој стопи треба да плаћају порезе и то:

До	1000	1	%
Од 1001 до	1501	150	„
„ 1501 „	2001	2	„
„ 2001 „	3001	3	„
„ 3001 „	4001	4	„
„ 4001 „	5001	5	„
„ 5001 „	6001	6	„
„ 6001 „	7001	7	„
„ 7001 „	8001	8	„
„ 8001 „	9001	9	„
„ 9001 „	10001	10	„
„ 10001 „	13001	11	„
„ 13001 „	па даље	12	„

Сад да видите такође један рачун који чиновници и које плате какав ће и велики порез давати на пр.

Писар, који се први пут са указом поставља, да је државни чиновник добија 1000 дин. плате, на исту би платио 10 дин. непосред порезе и 10 рецимо осталих облика порезе, то је 20 дин. а месечна му је плата 83.93 дин., дакле само четврт месеца од године иде му за цео годишњи порез. Писар I класе има 1700 дин. годишње, данак би му непосредни припадао 34 дин., и други облика порезе толико свега 68. а плата му је месечна 141.66 дин., дакле, око пола једног месеца иде му за порезу државну а остало остаје њему; капетан III класе срески има плату од 2500 дин. порез на исту 75 дин, а толико и других облика порезе, свега 150 дин., а плата му је месечна 208.33 дин., дакле за годишњи порез државни служи свега 26 дана; капетан срески I класе, плата му је 3031 дин., пореза по мојој стопи 120 дин. и толико трошкова свега 240 дин, а месечна му је плата 252.58 дин. даке не пун мало месец служе државу за порезу; потпуковник и начелник окружни од 5000 дин. порез би му припадао 250 дин. и толико осталог трошка свега 500 динара а плата му је месечна 416.66 дин., за порез ће дати своју плату само 1 месец и 6 дана; начелник окруж. I класе, плата му је 7072 дин. непосред. пореза дао би 560 дин и толико трошкова свега 1130 дин., дао би за државну порезу своју плату само за 58 дана од целе године, а остало њему би остало.

Саветник и владика, који су по новом закону у једном рангу плате, имају по 8.500 дин. месечна плата 708.33 дин. дао би непосредне порезе на исту плату годишње 765 дин. и толико трошкова, свега 1530 дин., дакле, свега му иде годишње порезе 2 месеца и 6 дана; генерал у војсци има 10.000 динара плата месечна припада му 833.33 дин., а пореза годишња непосредна 1000 дин., и толико остали трошкова, то су 2000 дин., иде му за годишњи порез два месеца и 12 дана а остали сви толики новци, остају њему; министар има плату 12600 дин., дао би по мојој стопи непосредне порезе годишње 1386 дин. и рецимо други трошкова свега 2772 дин., и по овоме рачуну, он би служио од целе године за државну порезу само два месеца и 19 дана а сви остали новци остају њему, и најзад, митрополит данашњи има плату годишњу од 25.000 динара месечна му је плата 2083 дин., а дневна надница 69 и по дин., дао би порезе непосредне за годину на своју плату 3000 дин., и рецимо други облика порезе, свега 6000 дин. и он би од ове скромне плате морао одкити држави за порез плату од 2 месеца и од 26 и по дана, а оволки грдни остали новци остали би њему на слободно уживање и располагање.

Дакле, кад хоћемо здраво да промислимо, и кад зађемо у Србију, те видимо како људи живе, али не да идемо жељезницом са добром дијурном као каки инспектори или комесари, нити пак насином, јер ту није цео свет, него да зађемо по селима па сравнимо; што ти људи дају порезе, према овим људима који примају из касе народне, онда ће се одмах видети, да је ова моја стопа врло правична, јер она почиње од 7 дана па прелази у по месеца, у месец и по до два, и најзад излази до два месеца. Ко дакле о овоме здраво промисли, тај ће, велим, потпуно ову стопу усвојити и примити без и једне речи, а кад се томе дода још и ово наше тешко финансијско стање, сваки ће у души признати, да народ није крив, но за сву пропаст у овој земљи и доведено банкротство криви су његови државници; а на народ би пала кривица за ово 5%, и то само у толико, што би се њима могла да стави на терет кривица за оне, који су безусловно пристајали за онима који су расправљали земљом, и што су они то њима одобравали и поверили. А сва остала кривица пада на терет оних, који су управљали земљом и они су на првом месту одговорни.

Домаћин, који кућу упропасти, он је крив, и за то не може кривити задругаре, и ако он што стекне, то њему служи на част, а ако растекне њему служи на срамоту. Дакле сва кривица за ово наше финансијско стање мора да падне на наше државнике и интелигенцију, која је тада била на управи и ја мислим, да сад кад смо баш на крају клупе, са које ласно можемо да се претуримо, нема места да се претуримо,

нема места да се противимо овакој стопи пореза, него треба да је усвојимо, а кад се наше финансијско стање буде поправило, онда ћемо ми лако повисити онима, којима је мало, јер код готовог ласно је делити, но ни од чега тешко је узети, већ му треба дати.

Многи ће ми рећи: па тешко ће бити живети у вароши према савременим потребама варошког живота. И ја то знам јер кад бих самог себе узео и кад бих хтео да се претопим у моду, знам, да ми се да 10—15000 дин., ја бих их могао све да смотам и упропасти, и могао би ипак да кажем па ово је мало! — а ма па куд трошиш? — Па ето брата: ово је на кућне учитеље, ово је на гувернанте, ово је на слушачице, а ово је знате на мене деп пара, и као човек кад расположиш ово је на жену, ово је на позориште, каруце, балове и остало. Ето видите, како би умео и ја мудро да распоредим, али ја мислим, да на то нико не треба да гледа, него треба да промисли, да је он син ове отаџбине, и да види да му је дад и прадед оставио богату земљу у сточарству у опште у слободној трговини, шума изобила па и новаца довољно, па да промисли, шта ће он да остави својим потомцима у наслеђе, видиће да својим потомцима оставља, сву земљу пгезадужену, сточарство, трговину и финансију разорену, занате и земљоделство забатаљено и другим притиснуто и т. д. Кад то сваки зна и промисли, он мора примити ову стопу порезе, и моје одвојено мишљење а чиновништво и интелегенција треба са поносом да приме и подносе тај терет, докле се наше финансијско стање не поправи, па ћемо им онда ми више дати, него што им је у овој нужди општој узето у данку.

Алимпје Васиљевић — Ми, господо, сви знамо, да пореза, коју смо до сад плаћали није била мала; она није била лака ни за кога; ни за сирмаха ни за богаташа, јер сразмерно, сваки је плаћао према својој заради. Сад овде хоће да се повишава порез, нарочито код овог члана на личну зараду.

Господо, кад се повећава порез онда и ту треба гледати и водити рачуна о могућности зараде, да то повећање буде сразмерно, и да одговара привредној моћи онога, који зарађује. Кад је неко плаћао 2% од зараде а сад му се каже, да плаћа 4, онда још има неког смисла, а кад се каже: онај који је плаћао раније 3%, сад да плаћа 7—8%, то је јединствено разрезивање порезе у свету.

Ето вам владе ваше, и питајте је, да ли то постоји у којој земљи.

Ви можете, господо, казати, у тај ред долазе чиновници и ја сам чиновник, али, ако ми верујете, ја ово не говорим из личних интереса, јер сам на крају своје чиновничке каријере, а имам једног сина који неће бити чиновник и коме ја нећу дати да буде чиновник, па дакле можете ми веровати да ово не говорим из личних интереса, него из општих интереса ради будућности ове земље. Ја нећу да одговарам оног господи, која говоре против чиновништва, јер они незнају шта чине, али се само чудим влади да је она могла допустити да се овако на његове чиновнике удара, што се нигде у свету не чини. Господо, у просвећеном свету законима се иде па то да чиновништво буде што ваљаније и способније, међутим овим законом иде се па то да се они натерају да се незаконитим путем издржавају. Господо, пођете ли тим путем, ви ћете дотерати дотле, да ће се чиновништво 10 пута више наплаћивати за то на други начин. Ви ћете казати неколико поштених људи, али ви ћете довести људе који су способни за то да вам продаду и кућу над главом. То је било у другом свету, па ће се десити и код нас. Овде нека господа веле, па ми ћемо чиновнике казнити за то што су зајмове правили, јер веле они су узрок тим зајмовима. Господа која то веле, могу се звати радикали, али они су у души напредњаци, јер сав свет зна, да они који су правили зајмове, нису остали празне руке.

Дакле то није непознато вама. Казне се овде они који су осуђивали те зајмове, казне се поштени људи, а не они који су правили палате и који су имали користи од тога зајма. Дакле ви њих не осуђујете него поштене људе и поштене

чиновнике а то значи да ви не желите да имате поштене чиновнике.

Дакле ја кажем да је ово овако повишење — на умну зараду од три на 8% — јединствен случај. Ви хоћете да казните интелегенцију, све умне радове, а тиме доносите велико зло коме последице не можете да догледате.

Рапа Нинић — Хоћу и ја о овоме да кажем неколико речи. Г. Алимпје се љути што се удара већи порез на чиновничке плате. Та је његова љутва неоправдана, јер чиновници имају по Уставу нека стечена права да им се плате не могу да укидају али може да им се повиси пореза. Ако то урадимо ми ћемо поправити ону погрешку коју смо учинили према сељацима. Зар сељацима може да се повиси порез, а чиновницима не? — Кад узмемо у обзир колико сељаци плаћају и како зарађују, онда ћемо се уверити да је право да се повиси пореза и чиновницима. Тако у мојој општини има 300 глава и плаћају 10000 дин. годишње пореза; не могу дакле с тим да плате ни једног саветника годишње; зар ви хоћете да господа уживају а сељаци да пронадају.

Ја сам противан и мишљењу одборске већине и мишљењу Ранка Тајсића, најправичније би било да се усвоји по првобитном пројекту министровом, да смо ударили 35% као што је министар предложио, онда би тек чиновници нешто осетили, а овако неће ништа осетити кад је 8%. То је моје мишљење.

Јоксим Павловић — Ја сам још јуче при начелној дебати има прилике да поздравим овај пројект законски као такав, који иде на остварање пореске правде, нарочито с тога што се овим подиже пореска стопа на чиновничке и друге сигурне плате; али ипак не могу да приђем мишљењу Ранка Тајсића, за то што мислим да писмо дошло у такво стање да се од чиновника узима двомесечна плата или зарада. Мислим да писмо дошло у такво стање и да је то изlišно, с тога се придружујем мишљењу мог друга Ратарца.

Г. Алимпје је говорио да на чиновничке плате не би требало да се удара. Ја кажем да је тек овим постигнута правда у разрезивању порезе. Ја ћу да напоменем г. Алимпјеу како је пре била неправда и да би се та неправда отклонила, онда смо ми гледали да ударимо порез и на оне који су сразмерно врло мало плаћали, и да скинемо од оних који су врло много плаћали. Тако је скинуто на земљиште, јер се увидело да је на земљиште много плаћано; даље ми смо видели да је на механџије ударено много, па смо и ту скинули — тежимо правди. Ја ћу овде да напоменем да је у минулим годинама било и таквих случајева да је на један казан сељак плаћао 50 дин. јер било је 3—4—5 брата, имали су један казан и плаћао је сваки по 10 дин. чак и бајалице нису остале у прошлим годинама без плаћања порезе. С тога што се овом иде на правично разрезивање порезе, потпомажем предлог Ратарца, али у исто време молио бих известивоца да нам објасни да ли овде долазе и свештеници, јер и то је један ред службеника, па треба да се зна где долази.

Алимпје Васиљевић — Ја мислим да сваки посланик треба да исказује своје мишљење а да не критикује овде своје другове, али ако хоће и то, онда нека чини правилно. Ја нисам казао да не треба ништа на чиновнике ударати него сам казао, ови који су плаћали 3, може бити да је право да плаћају 4, али не 7 и 8. Ја не знам какви су то разлози код господа говорника, да кажу да сам ја мишљења да на чиновнике не треба ударати. Напротив, ја сам говорио да се на богатије редове може повисити, али не тако безразложно. Ви кажете, да се са сиротиње скида, али ја не видим да се ма са кога скида, него се на свакога више или мање товари, а највише на умне раднике.

Министар финансија Др. Мих. В. Вујић — Господо, пре свега дозволите ми да изјавим да је гледиште владино у закону о порези било и јесте само оно, које сам напоменуо јуче, а то је — да се постигне што јача правда пореска и ако се та правда пореска нигде не може постићи овако, као што се желети може, а то је: да сваки грађанин у земљи, био он чиновник, сељак или трговац подједнако терете осећа, и ако

се, велим, та правда нигде не може постићи, ипак је и треба да је тежња државе та: да се тој правници што је више могуће приближи.

И овој измени закона иста је цел, и ја сам уверен да се овом изменом пореског закона више правда постиже.

Али пре свега морам да одбијем оно тврђење, као да је тежња пореског закона та, да се казни неки сталеж. То нигде не може бити намера пореског закона, а најмање у Србији, у којој по срећи нема поделе на сталеже, па ни борбе сталешке. Неки од господe говорника кажу, да је задужење било због чиновника, и они треба да се казне. Таково тврђење врло је погрешно и смело.

Да то докажем. Ви знате, господо, да ни једно задужење није извршено по тежњи или вољи чиновника нити без одобрења Скупштине, и ако би могло бити кривице до чиновничтва, било би је још више го народног представничтва, што је то задужење усвојило. Нико од чиновника није могао околико или опоколико задужити земљу. Земљу је могао задужити систем владавине, који је код нас био превладао и онолике штете земљи нанео. Но по томе и чиновничтво као преко потребан ред у друштву, има се оптеретити онако исто, као и остали сталежи, а никако више и као за некакву казну.

Г. Васиљевић чуди се како је влада могла да пристане на овакву стопу. Влада је пристала на ово, као год и на подизање пореске стопе на капитал, и кад тамо није било чуђења, што влада повишава стопу од 3 на 8⁰/₁₀₀, тако исто ни овде не треба да се чуди, где је такође 8⁰/₁₀₀.

Овде је праведно учињено према свима редовима, који стално имају плату, а и према капиталу.

Речено је овде, а то је рекао, чини ми се, Раша Нинић, како је предлог министров ишао и даље од одборског предлога. То је погрешно. Министар је врло добро знао шта је предлагао, а шта сад усваја. Ја вам могу прочитати неколико података, па да видите, да је ово на шта сам ја пристао, исто оно што би се постигло с изменом личне порезе од 35⁰/₁₀₀. Као што знате на мању имаовину мање се оптерећује. Узмимо плату од 5000 дин. По мом првобитном пројекту о личној порези ту би пао терет од 347 динара, — 1/14 део; сад она носи 400 дин. — то је 1/12 део. На плату од 6000 дин. по мом првобитном пројекту платило би се 442 дин. — то је 1/13 део, а по овом сад 1/11 део. На плату од 7000 дин. платило би се по мом првобитном предлогу 635 дин. — то је 1/11 а сад би се платило 688. — дакле, 1/10 део. На плату од 9000 дин. платило би се по мом пројекту 1118, то је 1/8 део, а сада би се 1126. На плату од 10000 дин. платило би се 1200 дин., а сада би се платило 1218, дакле по моме пројекту 1/8, а овде 1/7 део.

Дакле, као што видите, мој првобитни предлог и предлог одбора финансијског, излазе скоро на једно исто.

Коста Јуришић — Устајем да потпомогнем предлог Р. Тајсића. Ако хоћемо да се више приближимо правичности при распоређењу државног терета, онда треба да примимо његово одвојено мишљење. Он је добро срачунио како стоји плаћање порезе чиновника на спрам плаћања сељака, и кад се то сравни заиста видимо да још није ни на близу дошло до тога, да се пореза сељакова уједначи порезом чиновника. Ова нам се неправда тек онда представила у својој сили кад узмемо у рачун, шта један сељак прима од државе за своје давања, а шта опет прима од државе чиновник за своје давање. Ово мало повећавање порезе на чиновике неће им ни уколико донети оскудице већ само умерености мало и ослободиће их од луксуза којекаквих и излишности, ив које се прилично сада троши. Тиме би чиновници ближе мало дошли да осете ону нужду и терете, које данас сељак сноси и који плаћа и на оно што има и на оно што нема. Покрај разлога финансијског и правичности, који говоре за Ранково одвојено мишљење, ја мислим, да би био и ово разлог: код нас много говоре и туже се на одвојеност и поцепаност народа од интелигенције, и ја мислим да је ово згодна прилика, да би се могао умањити тај расцеп, и да би се интелигенција приближила мало народу. Сви разлози говоре за Ранково одвојено мишљење и само себичноста може бити против тога.

Благоје Вожић — Повећане порезе не чини се због масних колача, него због нашег дефицита, који је створен због задуживања и због великих плата и пензија наших чиновника. Од како сам посланик ја сам војевао против великих плата и пензија чиновничких и до сад се те плате и пензије нису могле смањити. Кад се нису могле смањити плате и пензије чиновника, онда треба усвојити овај предлог за прогресивну порезу, те да и чиновничтво једанпут осети плаћање порезе, јер њихове плате не бије ни град ни туча, ни вода ни ватра. Г. Алимпије Васиљевић говори против овог пореза бранио је и самог себе, а то је жалосно од једног посланика да брани самог себе. Ја овде не устајем да браним самог себе. Г. Ранко Тајсић објаснио је ту ствар као што треба и ја се слажем с његовим одвојеним мишљењем и гласаћу за њега.

Живко Малопаарац — Овде се навело, да ће чиновници упропастити народ ако се на њих подигне пореза и да ће да краду. Ја мислим, да то није лепо да се каже, да ће господа да краду. Нека помисле господа, колико је времена било, кад они никаког данка нису плаћали и да су та господа могли школовати њихове синове баш због тога што су били поштеђени од плаћања данка, и сада је време да што више плате и право је да тако буде. Г. Алимпије говори због личног интереса свога јер вели да ће он дупло да плати пореза. Ја ћу гласати за одвојено мишљење Р. Тајсића.

Максим Сретеновић — Нисам мислио да говорим о овом предлогу што се њиме знатно терети трговачки сталеж поред тешког, досадањег пореског терета, јер би изгледало да бранећи трговачки сталеж бранимо себе као трговца, али изазват говором г. Алимпија Васиљевића који је као што видим изазвао више г. посланика на говор па и мене. Г. Алимпије рече да су сви сталежи државни терет досад подједнако сносили, а ја са свим о томе друкше мишљење имам. Наш закон о порези од 1884 год. неправедан је из основа, јер су досад по њему многи без ичег ишта остали. Кад је реч да се наше финансије опораве и кад смо јуче донели извесне чланове законске, којима се повишава пореза на капитале, на механе и т. д. онда је разуме се дошло томе доследно, да се у неколико и на плате чиновника пореза повиси те да бар приближно дође дажбинама које сnose остали сталежи. Сад ћу да пређем на то те да кажем г. Алимпију да није онако како он рече да смо подједнако досада државне терете сви у Србији сносили и колико је био неправедан закон од 1884 год. то нам је познато, јер стотинама домаћина остали су без свога имања, и колико је закон био неправедан у толико су и његови извршиоци били неправедни и отуда је долазило то, да су многим сељацима и по варошима за порезу имања продавана. Чиновницима није била већа пореза просечне од 2⁰/₁₀₀ па зато нису ни били оптерећени нити је коме кад што за порез придато. Хоћу да изнесем један случај. У мом месту једноме је пореза била 51 дин. и он је услед тога отишао у службу а власт је дала под закуп за 1 годину његово имање и добила свега 27 дин. Ја питам г. Алимпија Васиљевића, да ли има чиновника да је у тој мери оптерећен. Сад ћу да се вратим на то како је у варошима. У варошима су оптерећене механе, дућани и т. д. и допуном пореског закона од 1886 год. донесено је то да се укине члан истог закона који је гласио: при разрезу пореза опсиговаће се што је ко на непокретно имање дуговао. И према томе кад неко има имање од 20.000 дин., а дужно му је то имање 10.000, онда се држави разда његова половина и он нема ни паре од свога имања од 10.000, многи мислим да се пита како то, нашта му ја велим овако, јер непокретна имања доносе просечно 5 до 6⁰/₁₀₀ а ко дугује плаћа 10—12⁰/₁₀₀ и још док порезу плати, мора оправке имања чинити сп друге стране, док међутим тога случаја нема код чиновничтва. при свој овакој неправди. Небих био ни зато, да се овом приликом одједанпут тако далеко иде него ваља водити рачуна о поштењу и савесности чиновника јер кад му нестигне онда да краде; кради су и они што нису нужде имали а камоли коме нужда диктује. Према свему овоме не бих могао пристати за сада на овако велику порезу као што Р. Тајсић предлага зато, што може врло лако зактевати потреба и до године што мислим да ће бити довољна ова, коју одбор предлага, што ни г. министар више не тражи држим да

ће и чиновници бити задовољни са тим, кад знаду да су и они синови ове земље и да треба да поднесу подједнако терете с осталим грађанима. С тога ћу ја гласати за одборско мишљење са допуном Алексе Ратарца.

Живан Радосављевић — Жао ми је што се не могу сложити с г. Алимпијем Васиљевићем. Ја ћу бити кратак у говору јер су моји другови Р. Тајсић и остали врло лепо објаснили све. Г. Алимпије наводи да се чл. 57. много повишава пореза на чиновничке плате, али ради утехе чиновника ја ћу им казати, да они 5 пута више плаћају на њихове женске турнире и шлепове и т. д. то се не смеју никој жалити. Ми знамо да је напредњачка влада оптеретила сељаке толико, да он плаћа и на оно што нема, а овим се хоће да чиновник плаћа порезу на оно што има. Господо, народ више нема и кад се испразни буре забадава је ударити после нову славину, у њему нема ништа те нема и према овоме као што видите, ја сам за мишљење Ал. Ратарца.

Милош Богдановић — Један посланик из опозиције, нарочито г. Алимпије Васиљевић, подигао је свој глас а чуди се влади, како је могла да подигне оволику стопу порезе над чиновништвом.

Председник — Ја вас опомињем да говорите о члану 57 који је на дневном реду иначе ћу да вам забраним реч.

Милош Богдановић — Тај господин рече да је чиновништво преоптерећено овом стопом. Ја хоћу да учиним једно поређење и да докажем, да чиновништво није оптерећено ни у пола, колико ни сељак. Узмите за пример једнога сељака за кога је казано и доказано, да је оптерећен свима плаћањима. Један сељак, који има 50 хектара земље, где му долази виноградеки парлог који се осушио од филосере, трњак, пашњак, ливаде, њиве и оно где сеје жито и кукуруз и т. д. Он на то земљиште плаћа непосредног данка 200 динара; највећи приход који може да има од тога имања то је 2.500 и највише 3.000 динара; дакле, на 3.000 динара он плаћа 200 дин. само непосредног данка; а кад се томе додаду порез на личност и остали прирези, излази преко 400 дин. А овде шта плаћа један чиновник порезе на плату од 2.500 динара, плаћа по 2% свега 70 дин. непосредне порезе и кад се томе дода рецимо још толико прирези он онда са овим плаћа 140 динара. Поред тога кад узмемо у обзир још и то, да је чиновнику плата сигурна и то сваког 26, а сељаку вода вост, облак коси, суша пече; па чак му се често пута и у камари и жито пали. Према томе не знам, како је тај господин могао казати, да се чуди влади, како је могла ово да предложи. Даље он вели, да ће то створити хрђаве чиновнике, који ће харати и продавати народ. Ја не знам, да ли се карактер може купити и продати за новац; ако то тај стари господин може да замисли, ја то одбијам од себе. Ја знам поједине чиновнике, а нарочито у судовима, који баш кад би им и цео порез опростили, они неће да оставе харање на које су навикли, дакле карактери се се не могу за новац купити већ они остају какви су.

С тога сам за мишљење Алексе Ратарца, којим се мало и повишава на плате пореза.

Ранко Тајсић — Као што и мало пре рекох, чиновничка плата и пензија сигуран је додатак. Само хоћу да додам мом предлогу још и ово: да чиновници, како почну да напредују, иду корак по корак, стопу по стопу напред и то сигурним корацима, д.к. на другој страни земљорадник и занатлија тако исто сигурно иду у назад а пропадају; земљораднички сталеж издала је и природа; против њега иду и природни закони.

Он нема шуме, сатирањем шуме мења се клима, нема влаге, нема уредно кише, извори одма пресушују а и пресушиће савремено, нема росе, нема земље довољно из гола брда камен и од најмање кише бљује и оно мало чемарин равни да засипа, народ се намножи, не може да се ради са овима алатима, а сувремене не може да набави, а сточарство не може да подигне. Сума сумарум, све оно што је природа одржавала, то у последње доба онада и пропада, док на другој страни његови чиновници напредују. С тих разлога опет по-

нављам, мој је предлог са свим оправдан, са свим умесан, и још сам требао неке опозиције да подигнем, још из тога разлога, што сваки чиновник спрема своје синове за чиновнике, јер су они осигурани, међутим сељак оставља своју децу, тако рећи, на сокаку, без икака образовања.

Морам да приметим на неколике разлоге, који су овде пали против тога предлога, не помињући имена, пошто је председништво то један пут приметило, али морам побити њихове разлоге, који су против мога предлога изнесени. На пример: један посланик више интеллигентан човек рече, да има једнога сина и неће га дати да се спрема за чиновника, за то што сви сталежи вичу на чиновнике.

Узмите ово у рачун; онде у Србији нека је од 100 људи 10 чиновника; преставите себи, кад 90 њих вичу на 10; да ли можете ви замислити да оних 10 имају право на које се виче или до оних који вичу? То је бар лак рачун, које може један обичан сељак да увиди; узмите селске зборове у селима па кад њих 90 сељака викну на 10 извиканих грађана?! та то је чиста ствар да су они 10 покварени људи. Дакле, тај господин тиме тврди, да је по несрећи, да не кажем да је срећи, дошло такво време, дошло такво стање да 90 људи кажу право је да и ових 10 плате ову порезу. За тим исти господин а то је мој пријатељ г. Алимпије саветник вели: да ће они чиновници другим путем накнадити јер је у њиховим рукама закон и власт; они ће, вели, то накнадити нешто у плати, нешто у миту и т. д. Дакле, опет ће постићи оно што су имали.

Ја вам кажем, ово је, господо, дрско од њега као саветника и да је то страхота, кад дугогодишњи чиновник сме народу у очи то да каже. И даље продаваћемо вам кућу са главе ми чиновници оставићемо вас голије!!! Па продали сте господине све и презадужили, па позите сад на вашу кожу.

Један од посланика, који је сељак по несрећи рече, да се не би сложио са мојим предлогом, јер ја претерујем. Ја ћу да учиним овде једно мало поређење. Један ђенерал у пензији има месечно 834 динара, и аконто те пензије иде и живи где хоће, тако један чини ми се, живи у Чешкој. А један сељак који се зове: »средњи« који има 10 душа у кући, кад дође јесен нека све збере, што је година донела њему љетине и ја бих све то, господо, по нијачној цени купио и пшеницу и кукуруз и сено и сламу и пасуљ граовину и лисник на чак и тивеве, дулеке и т. д. дакле, све ћу то да купим за 834 динара. И тај човек, сигурно, мора да плати 45 и 16 пута пореза за себе више просечно, него онај г. ђенерал, мора да одговара: друштву, цркви, општини и држави мора своју децу да изведе на пут, да буду савремени грађани, и да их школује. Што је најстрашније. Тај црни сељак мора цело лето са свима кућанима да ради да се пржи на припечи и чалија по оним гудурама, — док толико сам самцит ђенерал седећи за 1 месец заради!!! Та то је страшно, и данас се налази народни посланик да ову несразмеру одобрава и то сељак Богдановић?!!!

Из ових разлога, ја бих замолио Скупштину, да се не удали, — ташко је рећи — од правде, од мога предлога, него нека прими моје мишљење, оно је на правди основано. Оно је и тешко, али ту тешкоћу морамо сви свосити. Упоредимо данашње чиновнике са сељаком, па ћемо видети, да сељак ипак више плаћа.

Ја вिसам од оних, који чиновнике мрзе и који веле, да нам чиновници не требају. Не, они нам уносе науку у народ, разне вештине и т. д., али кад је дошло тако време да сви морамо бити и сувише оптерећени, онда и они треба са свима да се изједначе, и терет на прсима упоредо са народом понесу. За ово треба да гласају сви у Скупштини трговци, свештеници и чиновници, да се не би утврдило правило »врана врани очи не вади«.

Ето то су моји разлози, и мислим да их нико не може да побие, ако хоће по души да мисли и за то вас молим, да примите моје одвојено мишљење, јер је оно на правди основано.

Михајло Веселиновић — И ја имам да проговорим неколико речи односно плаћања ове порезе.

Нама је познато, да г. министра није нагнао ипак или нерасположење према чиновницима или трговцима, да стопу порезе подигне, него једно с тога, што га је нужда нагнала на то, и према томе није истина оно, што један господин рече, да ми, већина скупштинска и министар финансија чинимо ово из ината према чиновницима, јер баш ми данас имамо најмање ината, да то чинимо, за то, што се данас најмање налазе у држ. служби они чиновници, који не заслужују призрења, и који су заслужили да им се целокупна плата одузме. Нас је дакле невоља нагнала, да повисимо порез на плате чиновника и на капитале трговачке. Али се опет овим не постизава оно, што желимо, и о томе сам јуче казао неколико речи, а у толико више, што видимо да и одборско мишљење и пројект министров: да је на плате до 100 дин. $1\frac{1}{2}$ од сто а на 200 дин. нешто више а пређе плаћали су 2 од сто дин. Ја то не разумем. Каква је то логика, да на 1000 дин., које праканти имају плаћају $1\frac{1}{2}$ од сто, а они који имају 2. 3 и 4 хиљаде да плаћају 1 од сто. И према томе, оваком порезом не може се добити ни 100 ни 150.000 динара. Ако је цел та, да се што више новаца у касу унесе, и да се попуни дефицит, онда треба сразмерно да се распореди та стопа порезе. С тога бих био мишљења Алексе Ратарца, и молио бих г. известиоца, да ово прими и да се врати у одбор, те да се понова распореди ова стопа порезе, како би било право, и како би се цел постигла.

Стеван Ристић — Кад је реч о чиновничкој порези, да проговорим и ја неколико речи. Нама је свима, браћо познато, колико је до сада плаћао народ, колико сељак, колико трговац а колико чиновник. Ја у колико знам, ми смо сви за то, да се нико не оптерети онолико, колико не може да плати сељак. Сељак је доста оптерећен, и он највише плаћа, док ове остале класе људи нашег народа плаћају много мање. Дакле сељак је много више оптерећен, и кад он сноси тај свој терет, онда за што да тај терет не сноси и чиновник, кад је њему приход сигуран, и не боји се града, облака и ничега на свету.

За то сам и ја устао оа кажем, да се потпуно слажем с предлогом Алексе Ратарца и гласају за њ.

Известилац Риста Поповић — Пре свега имам да кажем то, да сам предлог г. Алексе Ратарца примио, а и г. министар финансије на њега је пр. стао, и према томе, сад је овај предлог, предлог одборске већине, на који је пристала као што рекох влада, и по томе овај предлог није одвојено мишљење него је мишљење одборске већине.

Ви знате, господо, да је целокупан одбор финансијски са изузетком једнога члана пристао на оваку скалу, каква је прочитана на плате чиновника. Издвојно се, дакле само Ранко Тајсић који је на свој начин бранио и правдао пред Скупштином то своје мишљење. Бранећи своје мишљење он је доказивао да је његово мишљење са свим оправдано, и основано, стопа, коју је он предложио да је она са свим умесна и практична, и ако би, вели, Скупштина примила другу стопу н. пр., по предлогу одборске већине да би то учинила просто из ината, јер у души вели сваки ће признати да је његов предлог уместан. Дакле, он је потпуно уверен, да је његовом скалом заступљена правда, и према томе никакви други разлози не могу да руководе Скупштину, да усвоји мишљење одборске већине, сем ината. Ја одбијам то од одбора финансијског, а мислим да ће то учинити и Скупштина. Ни одбор финансијски, нв ја лично, нити пак Скупштина разлога, да нешто решава из ината. Скупштина је чула његове и наше разлоге, па нека одлучује како хоће. Кад би његово мишљење, које је прочитао било основано на правди, доста нико па ни ја не бих имао разлога да то из ината одбијам. Но чим је Ранко уверио Скупштину, и какве је разлоге изнео у потврду свога мишљења? Ја имам да тврдим, да он није изнео никакве разлоге. Оно што је он наводно, то је одбору финансијском познато; већина је одборска и сама држала да плате чиновника, нарочито веће, треба опте-

ретити порезом и већина је то учинила. Јер чиновници су до сада плаћали највише 3 од сто, а сада су оптерећени до 8 од сто. Ранко је тражио да се оптерете са 12 од сто. И ми писмо могли тако далеко да идемо, подигли смо ову стопу од 3 на 8 од сто, и на то смо сви у одбору пристали сем њега. Даље он је доказујући оно, што је рекао, нарочито чинио упоређење између сељака и чиновника, наводио је како сноси терет, како у опште живи сељак, а какве терете сноси и како живи чиновник, и пита се: за што овај сталез чиновнички боље да живи него сељачки. Његово је мишљење у овоме из основа погрешно. Јер нигде на свету нема државе у којој би се могла завести у опште таква једнакост, какву Ранко замисља. Иста виша неједнакост грађана у другим државама много је већа и страшнија него код нас. Дакле нигде у свету нема такве једнакости, да сви грађани живе једноставним животом. На против, рекао сам, има у том погледу далеко страшније разлике. Докле код нас постоји бар приближна једнакост у имовини, докле код нас у истини и нема оне западњачке сиротиње нити прекомерни богаташа, дотле је у другим земљама ова разлика дошла до строговите сразмере. С тога опет велим, да је Ранково гледиште у томе неосновано, и да се она од озбиљних људи не може никако да прими. Јер нигде у свету нема државе „сељачке“ нити „варошке“ нити „господске“. За одржање реда и хармоније у друштву, државу сачињавају, и мора да сачињавају разни редови грађанства. То је у опште и потребно и са свим природно, противу кога се не сме и не може да војује.

Омла што Ранко наведе, да су чиновници и интелигенција криви што су створени узроци за давашње хрђаво финансијско стање, ја не видим потпуно његово мишљење у томе, јер је дугове правила и стање овако стварала и утврђивала Скупштина, а у Скупштини је било и занатлија и трговаца и сељака и то у великој већини а чиновника мање. Чиновници су у Скупштини као представници народни долазили само по избору владе, и они су услед тога зависни. Док су сељаци трговци и занатлије, који су седели у Скупштини, били потпуно независни, јер их је бирао сам народ; па ипак је та већина скупштинска гласала и утврдила оно стање, које је створило оне узроке за ово повишавање порезе. Дакле, они су требали и могли да стану на пут, па нису то учинили, с тога не треба кривити само чиновнике, јер су сви сталези криви, што се дошло данас до оваког финансијског стања.

Дакле у опште узев не треба кривити један ред грађанства, да је он за све крив. Ако има кривице, онда смо у опште сви криви. Он вели интелигенција је проузроковала ово давашње стање. Интелигенција извире из народа и каква је народ, онаква је и интелигенција и он је посредно кривећи интелигенцију, бацао кловету и на народ, јер народ је могао да спречи интелигенцију да му не доноси овакве терете, а кад то није учинио значи, да је и он такав каква му је интелигенција. С тога његови разлози нису могли да убеду одбор и одборску већину да његово мишљење усвоји. Док постоји овако уверење у државама, дотле се признаје право својине, не може се никоме ништа отети. Нама је главно то, да сваког грађанина оптеретимо онолико, колико то праведна сразмера захтева. Викати да су чиновници криви па их због тога теретити, то је и неумесно и неоправдано.

Одбор финансијски руководио се разлозима, да мање терета буде правило распоређено, да нико не буде оптерећен сувише, али опет с друге стране, да не буде изузет од плаћања, колико треба да плати. Односно тога оптерећивања ми смо ишли са скалом од 3—8, ми држимо да је то довољно за сад а ако се доцније види, да је не довољно, ми ћемо се опет овде састати, и повећати за онолико, за колико мислимо. За сада рачунамо, кад се чиновничке плате два пут више оптерећавају ного до сад, држим ако то није сувише може се рећи да је доста. Још 5, 6 месеци па ћемо се опет састати, па ако видимо да је и ова мера недовољна а ми ћемо је направити, али од 3 терати на 12 као што Ранко Тајсић предлаже то је врло велики скок, који се ничим не правда.

Ми смо сматрали да је довољан скок учињен кад од три увећавамо на 8, и држимо да не би било ни мудро ни

паметно оптеретити тај ред грађанства више као што би то г. Ранко хтео.

С тога мислим да ће Скупштина усвојити мишљење одборске већине а са изменом, коју је предложио г. Ратарац на коју је г. министар финансија пристао, а и ја сам је као извештач примио.

Чиновници су оптерећени, колико правда и државни интереси траже и у опште колико су други редови грађанства код нас оптерећени с тога молим Скупштину да прими мишљење одборске већине.

Председник — Претрес је свршен и гласаће се о другом реду прве групе по предлогу одборске већине, а с изменом, коју је предложио г. Ратарац, а на коју је пристао г. министар финансије и г. извештач.

Извештач — Још једну напомену да учиним Госп. Ј. Павловић учинио је примедбу да би у овом другом реду у тачки под б. требало да се стави и свештеници, јер свештеници нису нигде споменути, и применивоци закона могли би доћи у заблуду где свештенике да ставе. Ја се слажем с тим да у тачки б. треба да се помену и свештеници, да се начисто зна, како ће се и они, према заради, порезом и оптерећивати.

Председник — Изволте чути како ће се гласити цео други ред прве групе:

Као и свештеници

в) и они радници оба пола, који се указом постављају и отпуштају као пензионери; и

г) они радници оба пола, који су у служби приватних лица или јавних корпорација, банака, установа, надлештава и т. д. као што су управници, књиговође, пуномоћници, агенти, сензали и њима подобни.

Они плаћају:

До	1000	дин.	1.5	%
Од 1001 до . . .	1500	»	1.8	»
» 1501 «	2000	»	2	»
» 2001 »	2500	»	2.2	»
» 2501 »	3000	»	2.5	»
» 3001 »	3500	»	2.8	»
» 3501 »	4000	»	3.2	»
» 4001 »	5000	»	3.5	»
» 5001 »	6000	»	4	»
» 6001 »	7000	»	4.5	»
» 7001 «	8000	»	5	»
» 8001 »	9000	»	5.5	»
» 9001 »	10000	»	6	»
» 10001 »	12000	»	7	»
Преко 12000 динара			8	»

Сви додатци који иду уз плату, узимају се у рачун при оптерећењу пореза.

Стављам на гласање, ко је за то, да се други ред прими са изменом, као што је г. извештач прочита, тај нека седи, ко је против нека устане. (Већина седи) Објављујем да је Скупштина усвојила други ред прве групе.

Извештач чита први ред друге групе.

Овде треба само учинити ту малу измену, да се каже: у први ред иду вештачи, и да се овде дода реч приватни наставници, јер наставници су већ пре споменути.

Председник — Стављам на гласање, усваја ли Скупштина први ред друге групе? (Усваја).

Извештач прочита други ред друге групе.

Као што видите, овде се предлаже скала 3, 4, 6, 7 и 7 и по, а преко 8 хиљада 8 на сто. Мени се чини да није добра што се од један пут од 4 на сто скаче 6 на сто. Ја држим да би ову скалу требало изменити овако. С тога ја бих предложио ову скалу.

До	3000	динара	3	%
Од	3001 до	4000	4	»
»	4001 »	6000	5	»
«	6001 »	7000	6	»
»	7001 »	8000	7	»
а преко	»	8000	8	»

Председник — Пошто нико више не тражи реч то стављам на гласање. Ко је за то, да се прими други ред друге групе, са изменом коју је предложио г. Риста Поповић, тај нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Објављујем да је Скупштина усвојила други ред друге групе.

Извештач прочита I. групу члана 52. који постаје члан 58.

Тома Војичић — Овај члан по мом мишљењу може се са свим двојачко разумевати у нашим местима где се раде земљоделски послови. Познато је, да из крајева, као што су ужички и подрински округ, људи, који су у оним местима увршћени у порез морају да иду на боља места, као што су Посавина, и да раде, да копају кукуруз, да косе и тамо се баве по 3—4 месеца. Овде се види да ће и на њих пасти терет. Ја мислим, да овде треба да се разуме, да људи плаћају у својој општини, да се на њих не може овај члан односити, за то бих ја предложио, да се у првом ставу прве групе додаду ове речи: „од овога плаћања изузимају се сви они радници, који у својим општинама, ма колики порез по распореду плаћају.“

Ја с тога то предлажем, јер ако се овако не разуме овај члан, онда ће наши кметови у свима нашим крајевима тим људима, који долазе из брдских крајева наплаћивати порез и на том месту где ради 3 — 4 месеца. Ја молим, ако има 10 посланика да ме потпомогну. (Потпомажу га).

Потпредседник — Предлог г. Т. Војичића гласи: „да се код чл. 58 I групе дода у првом ставу код последње речи: од овог плаћања изузимају се они радници и надничари који у својим општинама плаћају ма колики порез по распореду“.

Извештач — Предлог г. Томе Војичића у неколико је уместан, али ја мислим да се одмах не прими, него да се најпре врати у одбор, те да се тамо боље стилизује.

Потпредседник — Прва група чл. 52 враћа се у одбор пошто г. извештач тражи.

Извештач прочита II групу члана 58.

Потпредседник — Прима ли Скупштина тачку другу чл. 58? (Прима).

Извештач прочита члан 59 нов.

Потпредседник — Стављам на гласање, ко је за то, да се усвоји члан 59 нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). — Објављујем да је Скупштина усвојила члан 59.

Извештач прочита чланове од 53—60 закључно, како се мењају по одборском мишљењу, за тим прочита члан 61, који постаје чл. 68.

Мих. Ристић — Члан 58 по старом пројекту говорио је о порези на личност. По мом мишљењу ова лична пореза неправедна је, и она је остала да се плаћа, као што је и пре била. Један грађанин који плаћа 8 дин. непосредне порезе, плаћа 8 дин. на личност, а ко плаћа 100 непосредне плаћа 24 на личност, и онај који има у задрузи 3 члана плаћа 36 за задругаре и својих 24 то је 60 дин. Ја бих био мишљена да остане онако, како је г. министар предложио да се плаћа 37 од сто, а да не би били сувише оптерећени порезом личном људи који плаћају мали непосредни порез, ја бих био мишљена, да се стави, да лични порез не може бити мањи од 4 дин. а онај ко плаћа до 100 дин. непосредне порезе да плати 30 од сто, а даље на сваку другу стотину још да се пење са 10 од сто. Дакле, изашло би да онај, који плаћа 5000 дин. платио би 120 личне порезе, а који плаћа 5000 дин. непосредне порезе, он би платио 530 дин. личне порезе. Ја мислим да би то много правичније било, него као што то одбор предлаже.

(наставите се)